

Декабриин 17 - Нунгалтын үдэр

Федерацийн Гүрэнэй Дүүмын депутадта кандидат

НОЛЬД КИРИЛЛОВИЧ ТУЛОХОНОВ

Гэр бүлэтэй, нүхэрын хүүгэдэй врач мэргэжэлтэй. 1 басагатай, 2 хүбүүтэй.

Энэ областиин Нүхэдэй 1949 ондо түрөө нэн. аһаа үншэн үлэбэше, эмтэй болохо хүсэлөө эн байна. Эрхүүгэй итгэт дүүргэһэнэй "Главалмаззолото" инженерээр хүдэлөө. эл зоригтойгоор энжэлгэнүүдые хэжэ, кандидатдай диссертаци ба. 33 наһатайдаа эн эрдэмэй докторой гэдэ хүртэһэн байгаа. 120 хүдэлмэрийн болон графин автор юм. тухай" Хуули зохёон

табигшадай нэгэн. РАН-ай Сибириин таһагай Бурыдай Эрдэмэй түбэй Байгаалиин баялигуудые зүбөөр ашагалгын Байгалай институт байгуулаа, мүнөө үедэ тэрэнэй директорээр хүдэлнэ. Эрдэмэй халбаряар Ленинскэ комсомолой шангай лауреат, мүн Россин гүрэнэй эрдэмэй стипендиэ хүртэһэн юм. Байгалай асуудалаар Правительствоын комиссийн гэшүүн, Бурыад Республикын Президентын, Арадай Хуралай советник, Россин Аюулгүйн Советэй албан зургаанууд хоорондын комиссийн гэшүүн.

УРДАА ТАБИҢАН ХАРАА ЗОРИЛГОНУУДЫААНЬ

Түрүүн - Байгал далайгаа сэбэр зандань ороной газарай хүдэлэлгэһөө аюулгүй хамгаалха программые финансын федеральна бюджетдээ хангаха; үүгэй областьһоо дамжуулагдааг элшэ хүсэнэй сэнгые доошолоулха эрхэ үүдые зохёон бээлүүлхэ; ажахын заншалта халбаринуудые, түхэл хөгжөөхэ; шалгын халбарие хүгжөөһөнэй, мүн сэбэр уһые шэлнүүд соо юулэжэ, завод бариһанай ашаар олон зоние хангаха; ан, тулюур байдалтай зоние социальна амгаалгада онсо анхарал хандуулха, үлбэр бгэд, хүгшэдэй, үлэн хоһон хүүгэдэй, сксэ хуймаа худхалая соо хүбүүдээ хэнүүдэй тала бариха. бэхи, бүхэ, үнэн зүбые баримталдаг ндуулха хэрэгтэй. Хэм хэмжээнһэнь эн үргэдхэгдэһэн бюрократическа үсөөрүүлхэ, ниитын гурим, журам хайша хэрэг, хула табиһыень болуулжа, ябадалтай тэмсэл эршэдхэхэ. едһээ хангагдааг багшанарай, эмшэдэй, дэлмэрилэгшэдэй хэдэн нараар салин бадаагүй, оюун ухаанай талаар доошоо анан эшхэбтэр ушарые тэсэхэ ёһогүй. анна бюджетдэй тэдхэмжэ абаад ажабайдаг када нимэ шэглэлэй зорилго бээлүүлхэнь р юм бээ. нэй хүтэлбэрилдэг эрдэмтэдэй үүсхэлээр м шадар хэр уһаа үсхэбэрилэгдэдэг алые - харлагуудые, хайнагуудые, нарин буряад үүлтэрэй хонидые, бамбагар

ноһотой ямаадые дахин олоор үсхэбэрилхэ. Энэдхэг болон түбэд эмшэлгын аргаар эм дом буйлуулан болбосоруулха эрдэмэй-үйлэдбэрийн предпряти байгуулагдаа. Байгалай уһа шэл амһарта соо юулэжэ, хари гүрэнүүдтэ наймаалаад, республикадаа валюта олохо зорилготойгоор 4 завод бариха түсэб тодорхойлогдонхой. Байгалай уһые бузарлажа байһан целлюлозно заводто орходоо эдэ заводууд сэбэр үйлэдбэритэй, мүн олзо оршыньше талаар республикын бюджетдэ холо ехэ валюта оруулха аргатай. Байгалые аршалан хамгаалгын тула хари гүрэнүүдэй эрдэмтэдтэй харилсаа тогтоохо, тэрэнэй дэмжэлгээр бүхэдэлхэйн олонийтын анхарал татахын тула ехэ оролдолго гаргаха. Мүнөө үедэ Бүхэдэлхэйн банкһаа болон Европын бүлэг гүрэнүүдһээ мүнгэн туһаламжа абаха. Энэ мүнгэнэй зарим хубяар байгаалиин нөөсэ баялигуудые туршалгын полигон Мухар-Шэбэрэй аймагта зохёон түхээрхэ. Байгалые хамгаалгада зорюулагдаһан комплексно программад хэрэгтэй 1 триллион 300 миллиард түхэригэй оройдоол 7 миллиард түхэригын мүнөө үедэ федеральна бюджетдээ шэглүүлэгдэд байна. Үлэһэн мүнгыень Россин Правительствоһаа нэхэжэ, дахажа абаха зорилго бээлүүлхэ. Бурыад ороной социально-экономическа хүгжэлтые эршэдхэхэ талаар тодорхой программа мүн лэ Москвада, Правительствоын кабинетүүд соо дарагданхай. Энэ хэрэгые мүн эдэбхижүүлхэ, бүтэхэ тээшэнь шиидхэхэ. Иимэ үүргэ дүүргэхэ зорилготой, эдэ бүгэдын түлөө харюусалгатай байһанаа А. К. Тулохонов мэдүүлнэ.

БОДОМЖОТТОЙГООР ДУУГАА ҮГЭЭЛ!

Мүнөө гүрэн түрэмнай угаа шахардуу байдалда оронхой. Энэ хуймаа худхалаян 1991 онһоо эхитэй. СССР-эй халан һандарһанай удаа Росси гүрэмнай муудаһаар муудажэ, уласхоорондын хэмжээндэ нэрэ түрэн, нүлөөниинь бага болоо, үйлэдбэри һал унаа. Россид ажаһуугшадай мүнөө ямар байдалтайе булта мэдэһэбди. Жэшээлбэл, сэхээтэниие абаад үзэе. Олоо болоһон багахан мүнгээе саг соонь абажа шаданагүй. Эрдэм, һуралсал, соёл, элүүрые хамгаалга - эдэ бүгэдэ обществын эрээдүй, оюун ухаанай баялигынь ха юм. Россин гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэд мүнөө политикастые гээшээр ёһотойл дашууранхай, оронойнгоо баялиг, үйлэдбэрийн нөөсөнүүдые үмсэлэлгөөр, акционировани болон хариин капиталай инвестици гэхэ мэтээр дамжуулан худалдаанда оруулжа байнхай. Гүрэнэй дүүмэдэ, нютагай өөһэдыгөө хүтэлбэрилэгдэ һунгалгада хүржэ ерээбди. Хэрбээе 1993 ондо Гүрэнэй Дүүмын нунгалтын үедэ 12 парти болон нэгэдэлэй тэмсэл ябуулан һаа, мүнөө эдэнэй тоо аяар 43-да хүрэнхэй. Ямар аргануудые эдэ парти, хүдэлөөнүүд хэрэглэнэгүйб даа. Б. Ельциндэ, В. Черномырдиндэ зоной этигэлээ адыһые элитээр гэршэлнэ бшуу. Манай Бурыадта политикын, экономикын, социальна болон хуулида харша ябуулгануудай муу үзэгдэлнүүд Россинхидал адыар лэ дабтагдана. һайрхаха юуныһе манда үгы. Иимэ байдалда ерээдүй туһайгаа һанаагаа зобоогүйдэмнай аргагүй. Хэзээдэһе бээлүүлэгдэдэггүй найдалганууд хашартай болошоо. Имагтал нэгэл юумэн - капитализаци урагнаа урагчатайгаар дабшажа, хүн зоной байдал муудаһаар. Ушар иимэһе декабриин 17-до дуугаа бултадаа үгөөгүйдэмнай аргагүй. Эхэ ороноймнай саашанхи хуби заяан энээнһээл сэхэ дулдыдаха ха юм. КПРФ (Зюганов) түрүүтэй зүүн талын хүсэнүүдэй түлөө дуугаа үгэхэ ёһотойбди гэжэ һананаб. Арад зоной найдал этигэлэй Правительство байгуулхые эдэнэр эрмэлзэнэ ха юм. Иимэ ушарта дэлгүүрэй эрхтэниие илангаяа эмхитэйгээр, удаа дараалан, бодомжоттойгоор ябуулха арга олдохо. Үнгэрһэн тоталитарна гуримда эрьелтэ үгы. Хүн зомнай демократиин амта танинхай. Магазинуудта, дэлгүүрнүүдтэ бүхы юумэн бии, теэд олонхи зон худалдан абаха аргагүй. Мүнгэн үгы ха юм. Манай Хэжэнгын аймагай захиргаанай гулваагай тушаалда хэдэн кандидат дэбжүүлэгдэнхэй. Эдэ хэд бэ гэбэл, Бурыад Республикын Арадай Хуралай депутат, комитедэй түүлэгшын орлогшо С. Ц. Цыреторов, акционернэ "Шулуута" бүлгэмэй түрүүлэгшэ Б. Б. Лхасаранов, ажалай ветеран Д. Б. Рыбдылов гэгшэд болоно. Булта кандидатуд нютаг нугадаа хүндэтэй зон ааб даа. Хүн бүхэниинь өөрын тала баригшадтай. Гэбэһе манда дундуур харгы, дундуур хараа баримталдаг, юумые тэнсүүлжэ шадаха гулваа хэрэгтэй. Партийн дээрһээ заабарилһан шугамаар ябаад үзөөбди, мүнөө демократи гэжэ нэрэтэй худхалаягай хаһа үзэжэ байнабди. Энээнэй дүн бэе дээрээ гүйсэд мэдэрээбди. Тиймэһе Хэжэнгын аймагай нютагайхидай нэгэдэлэй һанамжатай би гүйсэд зүбшөөнэб гэхэ гү, али С. Ц. Цыреторовэй кандидатура дэмжэхэ байнаб. Бүри дунда һургуулиһаа энэ хүниие мэдэхэб. Томоотой, ямаршые хүнтэй хэлээ ойлголсожо ядахагүй, ажабайдалай ехэ һургуули гараһан, дээдэ гарай мэргэжэлтэн, эрхим эмхидхэлэй мун. Бурыдай багшанарай институтдай биохимическэ факультэдэй декан байгаа. Гайхалтайнь гэхэдэ, бүхы кандидатуд дээшээ, дулаахан һууринуудые бэдэрнэ. Районһоо город руу, республика руу, республикаһаа Москва руу. Гансал С. Ц. Цыреторов дулаахан һуурига, бүхы тушаалнуудаа орхёдо, городһоо түрэл Хэжэнгэ руугаа зорихо хүсэлтэй. Хоһон бюджеттэй, унаһан үйлэдбэритэй үе сагта аймагай гулваагаар хүдэлхэ гэшээ ёһотойл туршалгада ороһонтой адли ааб даа. Гэбэһе Семен Цыдыпович хүсэ шадалаа һайн мэдэнэ, туһалагшадтаа найдана. Хүндэтэ нютагаархид! Семен Цыреторовэй түлөө дуугаа үгээл! Б. ДОРЖИЕВ, экономист, Бурыад Республикын худалдаа наймаанай габьяата хүдэлмэрилэгшэ.

СЭЛЭНГЫНХИДЭЙ НАЙДАЛЫЕ ХАРЮУЛХА ГЭЖЭ ЭТИГЭНЭБДИ

Дугаржапович Сэлэнгын аймагай гулваагаар нонгоор һаял жэл эн саг болобо. Энэ мэтэ промышленна ажахын томо аймагта мүнөөнэй сагта шууд туйлахань бэрхэ юм. Гэбэһе эндэхи үудай олохон э р и л э г ш э д э й, тэдэй шэнэ гулваагай аймагай засагай зүгһөө хидтэ, илангаяа үбһэ тэжээл, тарья үбэлжэлгэдэ халуун үедэ, горитой мүнгөөр, техникээр, хэрэгсэлнүүдээр ааг болоо гэжэ гэжэ нэгэтэ бэшэ дуулаһан юуб гэхэдэ, Нима Доржиев өөрөө хүдөөдэ оһон, хүдөө ажахын түгэсхөөд, нютагтаа эдэбхи үүсхэлтэйгээр

Ноехонойнгоо түрүүлэгшээр дэбжүүлэгдээд, харюусалгатай энэ уялгаяа табан жэл соо амжалтатайгаар дүүргэжэ ябаа юм. Өөрөө ажахы даажэ үзэһэн хадаа аймагайнгаа хүдөөгэй үйлэдбэрийе мүнөө үедэ ямар аргаар дүнгэжэ, өөдөн татахы тэрэ һайн мэдэнэ бшуу. Гэбэһе аймагай экономикадо нүүрһэ малталга, электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилгын гол һуури эзэлдэгын мэдэжэ. Үнгэрэгшэ жэл соо Н. Д. Бадмаев эдэһе халбаринуудай байдалые һайн мэдэдэг, хүтэлбэрилэгшэдтэйн үгээе ойлгоһодог болоо. Үйлэдбэрийн шухала асуудалнуудаар шиидхэбэри абахадаа, аймагай гулваа яарадаггүй, алишые талын һанал, дурадхалнуудые даамайгаар сэгнэжэ, шалгажа үзэдэг заншалтай. Үе-үе болоод, түрэл нютагаараа ябажа, зоноор

уулзахадаа, Нима Дугаржапович тухай иимэ бодолнуудые бидэ нэгэтэ бэшэ дуулаһан байнабди. Улаан-Үдэдэ һуудаг сэлэнгынхидэй эблэгтэй Н. Д. Бадмаев бүри колхозой түрүүлэгшэ байһан саһаа һайн холбоо тогтоожо, манай эмхидхэдэг хэмжээ ябуулгануудта ото урагшатайгаар хабаадалсадаг байха юм. Гулваашые болоходоо, энэ заншалаа орхёогүй, али болохо туһаламжа, дэмжэлгэ үзүүлхые оролдодог гэшээ. Жэшэнь, байгша гахай жэлэй Сагаалганай үедэ оперо, баледэй театрта Бурыад ороной нютаг нютагай эблэнүүдэй харагала-үдэшэнүүдэй үнгэргэгдэхэдэ, Сэлэнгын аймагай гулваа түрүүтэй хэдэн ажахынуудай делегаци бэлэг хэшэгтэйгээр мориложо, Улаан-Үдэдэ һуудаг нютагайхидтаяа хамтараад, тайзан дээрһээ амаршалга, юрөөлнүүдыешые хэлэхэдэ, дуу,

хатар наадашые дэлгэхэдэ, хүндын табашые барихадаа, тэгшэ һайн байжа, нислэл хотынхидай дунда нэрэ солоёо дуудуулаа бэлэй. Сэлэнгэ нютаг гээшэмнай гансал үйлэдбэрээрээ суурхадаг бэшэ, харин эртэ урдын баян түүхэтэй, ёһо заншал, соёл болбосоролтой байха. Эндэ хэр уһаа бурыадууд, ородууд, бусад үндэһэ яһатан эбтэйгээр ажаһуудаг гэшээ. Сэлэнгэ, Галуута нуур шадарай оршон дайдын саашадаашые эб найрамдалай дайда байхын түлөө оролдохо хэрэгтэй. Байгша оной май нарада Сэлэнгэ нютагһаа гарбалтай, бурхадые бүтээдэг гайхамшагта уран зурааша, эрдэмтэ лама Даһан Дондоковой 100 жэлэй ойдо зорюулагдаһан выставкын Гусиноозерск хотодо эмхидхэгдэхэдэ, аймагай захиргаанай гулаа Н. Д. Бадмаев, соёлой таһагые даагша В. Д. Гунзынова гол үүргэ

дүүргэһэн байна. Энэшые хэмжээ ябуулга эмхидхэхые уран зураашын басаган Нимацырен Дондоковагай нэрһээ дурадхаадамнай, эблэлэй үүсхэлые тон түрүүн Нима Дугаржапович халуунаар дэмжэһэн гэжэ хэлэхэ шухала. Тэрэл май нарын эхээр, Илалтын 50 жэлэй ойн үдэрнүүдтэ, Гусиноозерск хотодо үнэн алдартын шажанай түрүүшын сүмэ үүдээе сэлэжэ, арамнайлагдаа һэн. Аймагай засаг энэшые хэрэгһээ гадуур байтаагүй юм. Декабриин 17-до Сэлэнгын аймагай гулваае һунгахадаа, Нима Дугаржапович Бадмаевай түлөө дуугаа үгэхыетнай нютагайхидтаа уряалнабди. А. МУНКУЕВ, Улаан-Үдэдэ һуудаг сэлэнгынхидэй эблэлэй вице-президент, Л. Доржиева, Э. Гармаева, Б. Зоригтуев, Н. Бадмаринчинов - эблэлэй хүтэлбэрийн гэшүүд.

Россин Федерациин Федеральна Суглаанай Гүрэнэй Дүүмын депутадта кандидат

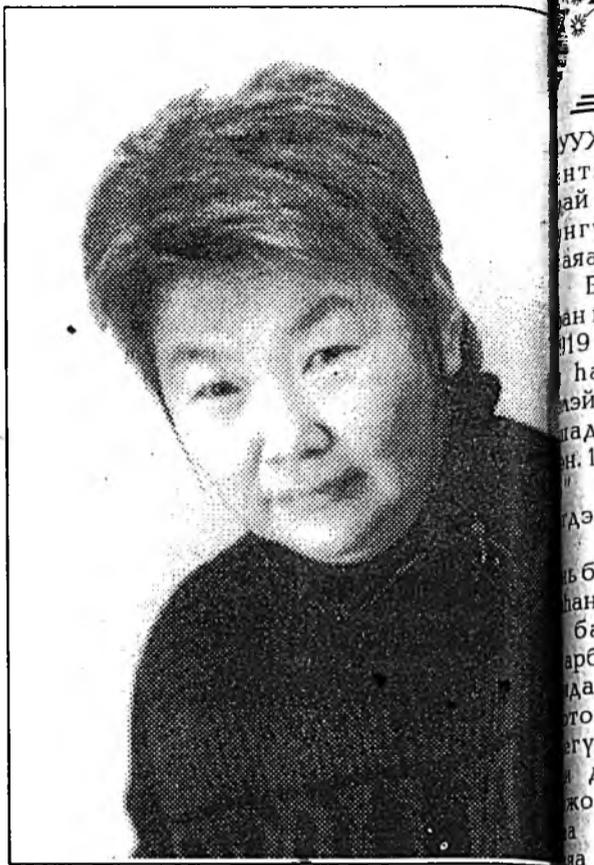
ЦЫРЖИМА ДОБЧИНОВНА СЕРГЕЕВА

Ц.Д.Сергеева Улаан-Үдэ хотодо 1957 ондо түрөө. Тэрэнэй эхэ, эсэгэн Яруунага тоонтотой юм. Эсэгэн Добчин Доржиевич Дугаров 1976 ондо наһа бараһан. Эхэн, Анна Ангадаевна Шоноева наһанайнгаа амаралтага гаранхай. Тэрэ Зүүн Сибириин технологическа университетэ нээгдэһэнһээн хойшо багшалаа юм.

Ц.Д.Сергеева Улаан-Үдын Октябрьска районой 20-дохи гунда хургуули дүүргэһэн. В.И.Ленинэй нэрэмжэтэ Москвагай гүрэнэй багшанарай институт амжалтстайгаар

дүүргэһэнэйнгээ угаа Улаан-Үдын 17-дохи гунда хургуулига түүхын багшаар ажаллаа. Угаань— комсомолой эмхидхэлэй ажал. Ц.Сергеева 7-дохи СПТУ-гай комсомолой секретаряар, Буряагай хүдөө ажахын академиин комсомолой комитетэй секретариин орлогшоор хүдэлһэн байна.

Депутагта кандидат Ц.Д.Сергеева Москвага ажаһуудаг юм. Мүнөө үегэ Россин дээдэ хургуулинуудай аттестациин талаар гүрэнэй инспекциин ахамаг мэргэжэлтэн.

- Таниие мэдэхэ, таниха олон тоото хүнүүд болон дүтын нүхэдтнай Россин Федеральна Суглаанай Гүрэнэй Дүүмын депутадта кандидадаар дэбжүүлһэн байна. Хүсэ шадалдатнай, эдэбхи охиндотнай, арга боломжонуудаттай үнэн зүрхэнһөө этигээ, найдаал хадаа дэбжүүлээ гэжэ эли ха юм даа.

- Буряад арадайнгаа байдалые найжаруулха гэхэн хүсэл зорилго урдаа табинхай гэжэ нүхэдни, танилнуудни хайн ойлгоһон. Тиймэһээл депутадта кандидадаар дэбжүүлхые хүсөө байха.

- Энэмнай ехэшье, дэмбэрэлтэй хайншье хэрэг

хамһабариин ажахы эрхилхэ хүсэлэнтэй республикын хүн зондо уг залгамжалха эрхэтэйгээр удаан болзороор газар арендэдэ абаха асуудалда дэмжэлгэ үзүүлхэб.

- Гүрэнэй Дүүмын депутадаар хунгадабал, социальна асуудалнуудые ямараар шийдхэхэбта?

Республикын хүн зоной ажабайдалайн хэмжээ дээшэнэ үргэхын тулада саг үргэлжын индексациин түлөө, багшанарта, врачнуудта, мүн бусад мэргэжэлтэдтэ салин, хуралсалай эмхинүүдэй оюутагта стипенди, наһажаал

ХЭТЫН ЖАРГАЛАЙ ЖОЛОО — ЭХЭНЭРЭЙ ГАРТА

гээшэ ааб даа. Теэд үшөө ондоо шэнжэнүүдыетнай гол хараадаа абаа байха. Жэшээлбэл, хүн зоной аша туһада ямаршье харюусалгатай хэрэг эрхилхэ, эмхидхэхэ шадабаритай үнэн сэхэ абари зантай, хэлэһэн үгэдөө заатагүй хүрэдэг хүн гэжэ тан тухай оло дахин дуулаһан байнаб. Өөрынтнай ханамжа ямар бэ?

- Ямаршье асуудалаар, ямаршье хэрэгээр үгээс үгэбэл, заатагүй дүүргэхэ гэжэ бүхы шадалаараа оролдодогби. Энэ минии хэлбэришэгүй баримталдаг жама ёһо, гурим юм. хайншье, муушье юумэ сэхэ руунь хэлэхэдэ, дээрэ байдаг гээшэ.

- Шэнээр абтаһан хунгалтын демократическа хуулинууд, гурим дүримүүд арад зонийнгоо ажабайдал найжаруулжа шадаха, доройтон уналгаһаа түргэнөөр гараха арга зам зүбөөр олохо сэсэн хурса ухаан бодолтой, урагшаа ханаатай, хайн хайхан хүсэл эрмэлзэлтэй хүнүүдые шэлэхэ арга олгоно. Депутагта кандидадуудай хунгалтын урда тээхи программануудтай дүтэ танилсажа, өөһэдтэйнь хөөрэлдэһэнэй удаа хунгагшад депутадые шэлэдэг ааб даа. Тиймэһээ гол зорилгонууд тухайгаа тобшоор хөөрөжэ үгыт.

- Экономикые абарха гэхэ гү, али доройтон уналгаһаа зайсуулха, тогтоохо гэхэн гол зорилго табигдана. Гадна тэрэниие хаяын сагта хүгжөөжэ эхилхэ шухала. Экономикые нэргээхын тула Москвагай банкнуудые хабаадуулжа, хариин гүрэнүүдэй болон Россин фирмэнүүдэй урьһаламжын, инвестиционно мүнгэ зөөриие республика руу элсүүлхын тула ажал ябуулагдаха. Энэмнай түрүүшын ээлжээнэй хэмжээн мүн. Республикын предпрятинуудые гүрэнэй зүгһөө дэмжэхэ тухай асуудалда, тэрэ тоодо Улаан-Үдэ хотодо мяха-консервын комбинадые шэнэдхэн хубилгахын түлөө урьһаламжын арга боломжо нээхэ гэхэн асуудалда Россин Федерациин засагай зургаануудай анхаралыень хандуулха шухала.

-Цыржима Добчиновна, газар тухай, хүдөө ажахы тухай танай тобшо ханамжа.

- Газар гүрэнэй зөөри гэжэ тоологдохо ёһотой. Хүдөө ажахы эрхилэлгын ашаг үрэтэй бүхы арга түхэлнүүдые дэмжэхэ, хүдөө ажахын заншалта үйлэдбэриие нэргээхэ. Хубиин

хүнүүдтэ пенси, тэдхэмжэ түлэлгы дээшэлүүлхын түлөө бүхы шадалаараа оролдохоб.

Пенсионернүүдтэ пенсиһээн гадна республикын дэбисхэр дээрэ бэелүүлэгдэхэ финансова программаар нэмэлтэ мүнгэн түлэгдэхэ. Нэгэ триллион тухай мүнгэн республикада оруулагдажа, тэрэһээ нэмэлтэ мүнгэн пенсинүүдтэ нэмэри болгогдохо, бата найдамтай эрхим түрүү банк гэжэ тоологдодог уласхоорондын экономическа нөөсэлгын банкһаа Буряад Республикада филиал нээгдэжэ, тэрэнэй дэргэдэ пенсионцо жаса байгуулагдаха юм.

- Сахарна диабедээр үбшэлһэн үхибүүд тушаа танай ехэтэ ханаагаа зобожо байхыетнай ажаглаа нэм. Иимэ үхибүүдые ашаг үрэтэйгөөр аргалха эм домудадар хангаха тухай хэлэһэн байнат...

- Иимэ хүндэ үбшэндэ нэрбэгдэһэн үхибүүд хүлэй үедэ олошороо. Энэ ушар ганса түрэлхидэйнь бэшэ, мүн бүхы хүнүүдэй сэдхэл зобооно ёһотой. Сахарна диабет ашаг үрэтэйгөөр аргалдаг эмүүд угаа үнэтэй гэжэ мэдэнэбди. Би иимэ үбшэ амжалтатайгаар аргалха үнэгүй эмүүдые олохо аргатайб. Баруун Германида минии хайн нүхэд хүдэлдэг. Дэлхэй дээрэ мэдээжэ болоһон "Серва" гэжэ нэрэтэй медико-биологическа фирмэ туһаламжа хүргэхэ аргатай. Энээн тухай тус фирмэтэй уридшалан хөөрэлдөө нэм.

- Эрдэм гэгээрэлэй, социальна үнэн зүб байдалай асуудалнууд тухай тогтобол...

- Обществын ерээдүйн түлөө "Арадай гэгээрэл тухай" Хуулиие, илангаяа түлбэритэ дунда хургуулинууд тухай хубиинь, дахин шэнээр хаража үзэхэ гэхэн үүсхэл гаргаха. Хүүгэдэй байшангуудай, интернадуудай, бага олзо оршотой бүлэнүүдэй бэлигтэй хүүгэдтэ гүрэнэй зүгһөө дэмжэлгын, тэдэндэ Россин түрүү дээдэ хургуулинуудта оролгын квото тогтоолгын, мүн 21 наһа гүйсэтэрнь финансова тэдхэмжэ үзүүлхын түлөө оролдохоб. Түрэлхидгүй үлэһэн хүүгэдые эрдэм хургуулитай болгохо зорилготойгоор "Үншэн хүүгэдэй жаса" байгуулха. Гүрэнэй ба коммерческэ байгууламжануудые энэндэ хабаадуулха.

Россин экономикые гуримшуулха, эрхэтэдэй

эд зөөриие гүрэнһөө, мүн "хара" бизнес аршалха талаарнь хуулинуудые Гүрэнэй Дүүмын абахын түлөө оролдохоб.

-Экологин асуудалнууд кандидадуудай программануудта Илангаяа Арнольд Кириллович Тулохон программада энэ асуудал онсо нуури эзэ Байгалай уһа шэлнүүд соо юулэжэ, худал түсэб тухай танай ханамжа ямар бэ?

-Дэлхэйн стандартнуудта хүрэхэ сэлбэр гаргахын тула айхабтар үнэтэй технологич түхээрэлгэ хэрэгтэй болохо. Үнөөхил түлэгшэдэй хармаанһаа тэрэ түлэгдэхэ ха Тийгээдшье тоолоод үзэхэдэ, нэгэ шэл эгээл үнэтэй хара архиһаа дортохогүй сэл болохо байна. Юрэдөөл, хайн хэрэг бэшэ тоолоноб.

- Цыржима Добчиновна, Та өөрөө эколо асуудалаар ямар дурадхалтайбта?

- Велосипед шэнээр зохёожо байнгүй федеральна программада хабаадалса дурадханаб. Академик Валерий Самсон Петросянай эрдэмэй үндэһөөр баримталагд программа дэмжэхэ байнаб.

-Таниие Москвага ажаһуудаг нэн тула холо байһан манай республикада ямар хэхэ юм гэжэ зарим хүнүүд ханажа магад Теэд Москвага байдагышье хаа, манай нют хүн болоно гээшэт. Тоонто нютагтнай - Бу Республика. Тийгээдшье бүхы на эрмэлзэлтнай, хүсэл оролдолготнай н руугаа байдаг гэжэ элээр харагдана. Россин Федерациин Правительствост байгууламжануудта манай нютагай нэгэн лэ хүн хүдэлдэг байха. Тиймэһээ Цырж Добчиновна Сергеевагай түлөө дуугаа үл хүнүүд республикынгаа саашанхи хүгжэл түлөө дуугаа үгэнэбди гэжэ ойлгохо ёһотой.

Д.ЭРДЫН
хөөрэлдөө үнгэ

РЕДАКЦИНАА: Россин Федераци Федеральна Суглаанай Гүрэнэй Дүүмын депутадта кандидат Ц.Д.Сергеева дэмжэнэбди гэхэн угхатай бэшэг телефоноор хонхогдолгонууд ороно ундагшадтаа дуулганабди.

АГУУ ИЛАЛТЫН 50 ЖЭЛ

урда зүг руу ошодог байгаа. Тиин энэ харгы фашистнуудай зүүн фронтын гурбан армийн ара талын бүлэгүүдые тон хайнаар холбон хангажа байгаа бшуу. Эндэ 40 мянга гаран немец солдадууд, 140 танк, 850 гаран үхэр буунууд, миномедууд асарагдахан гэшэ.

ВЕЛИКИЕ ЛУКИ хотые сүлөөлхын түлөө асари ехэ тулалдаанда Цырен Батуевич оролсоо.

- Манай дивизидэ буряад хүбүүд олон нэн, - гэжэ тэрэ хөөрөгшэ бэлэй, - түрүүшын үедэ буу зэбсэг муутайхан хэмди. 1943 онһоо автомат буутай болообди. Дайлалдажа

"Улаан Химнэ" колхозой парторгоор зууршалаа бэлэй. Хүн зоноор ходал дуталдажа байдаг фермэ, отаранууд дээрэ ажал хүдэлмэри хайнаар эмхидхэхэ, малшад, таряшадые зоригжуулха гэшэтэрэ үедэ хүнгэн бэшэл хааб даа. Эндэ жэлһээ үлүү хүдэлөөд байхадань, ВКП(б)-гэй Буряадай обкомой инструктораар хүдэлхыень тэрэниие дэбжүүлэе бэлэй. Удаань партиин Яруунын айкомой секретаряар хунгагдахан байна. Эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлжэ,

Улымжиев 1958 оной декабрь наһаа газетын партийна ажабайдалай таһагые даагшаар ажаллана. Редакцида хүдэлжэ эхилһэн үдэрһөө өөрыгөө хайн талаһаа харуулаа, ажалдаа үнэн сэхээр хандана, журналистын мэргэжэл шудалха эрмэлзэл ехэтэй, журам хайнтай".

РОССИН ФЕДЕРАЦИДА арадай хиналтын хорооной байгуулагдаханда, Буряадай бүлэгэй ахалагша хинагшын тушаалда тэрэ зууршалагдахан юм. Удаань Улаан-Удын аймагай арадай хиналтын хорооной түрүүлэгшээр олон жэлдэ хүдэлөө. Арбаад жэлэй туршада КПСС-эй Улаан-Удын райкомой юрэнхы таһагые даагшаар ажаллаад, 1983 ондо наһанайнгаа амаралтада гараа бэлэй.

Үндэр наһатай болобошье, һүүлшынгээ үдэр хүрэтэр ниитын хэрэгтэ тэрэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһаар лэ ябаа. Дайн байлдаанай газарнуудта, ажал хүдэлмэридөө шэн габьяатай байһыень Эхэ оромнай үндэрөөр сэгнэжэ, Эсэгэ Ороноо Хамгаалгын дайнай хоёрдохи шатын орденээр, олон медальнуудаар шагнаа. Арадай депутатуудай Яруунын, Зэдын, Улаан-Удын аймагуудай Советүүдэй депутатуудаар оло дахин хунгагдахан байна.

Наһанайнгаа нүхэр Мария Булатовнатай хоёр үхибүүдэе гарыень ганзагада, хүлыень дүрөөдэ хүргүүлэе. Валерий хүбүүниинь инженер мэргэжэлтэй. Энгельсина басаганиинь ВСГТУ-гай багша. Ашанар, зээнэрын ажалай замда гаража ябанхай.

Цырен Батуевич энэрхы хайхан сэдхэлтэй, хүн зондо туһалхые оролдожо ябадаг аха нүхэдэймнай нэгэниинь нэн.

С.РИНЧИНОВ.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ц. Б. Улымжиев.
Гэр бүлын архивһаа.

"СЭРЭГШЫН ЗОРИГ ЮУШЬЕ ДАБАХА"

хамта полковник Б. С. Масловой командалдаг дивизийн бүридэлдэ оруулагдажа, Калининска фронт дээрэ дайлагдажа ябаһан суута генерал А. П. Белобородовой корпусто дамжуулагдаба. Тэрэ үедэ манай сэрэгшэд Ловать мүрэнэй зүүн бээер Холм хотоһоо эхилээд, Подберезье, Великие Луки, саашаадаа Поречье хотонууд хүрэтэрхи зай эзэлээд байгаа. Тэдэнэй урда тон ехэ удха шанартай түмэр замай Великие Луки, Новоскольники, Невель гэнэн станцинуудые эзэлхэ зорилго табигдаһан юм. Ушар юуб гэхэдэ, эдэ станцинууд дээгүүр ороноймнай түбһөө, зүүн зүгһөө ерэнэн магистраль Великие Луки, Новоскольники станцинуудта хүрэн, Прибалтика руу, нүгөөдэ хойноһоо, Ленинградһаа ерэнэн магистраль Новоскольники, Невель станцинуудые дамжан, Брянск хото, саашаа ороной

ябаһан газарнай намагтай, болдогтой нэн. Нэгэ хэды малтахаданай, уһан гарашаха. Бээе нюуха, далдалха гэшэ амар бэшэ нэн. Гэбэшье сэрэгшын хүсэл, зориг юушье дабажа гарахал юм даа. Великие Луки хотые абаха гэшэ гайтайл байгаа нэн. Бидэ хойто талаһаань довтолон ороо бэлэйбди. Эндэ дүрбэн мянган фашист плендэ абтаа нэн.

Эрэлхэг сэрэгшэ Невель, Городок, Витебск хотонуудые сүлөөлэлсөө. 1943 оной ноябрь наһада Коммунист партиин гэшүүн болоһон байна. Ротын старшина, багальной парторг болоод ябаһан Цырен хүбүүн 1944 оной апрель наһада хүндөөр шархатажа, сэрэгэй госпитальдо аргалуулаад, нютагаа бусаха багтай болоо нэн.

Ажахын партийна эмхиин хүдэлмэриие эдэбхижүүлхэ зорилготойгоор Сэлэнгын айком залуу коммунистые

аймагай ажалшадай дунда тэрэ хүндэтэй болоо нэн. Ургажа ябаа залуу хүтэлбэрилэгшэ Эрхүүгэй партийна дээдэ хургуулида эльгээгдэбэ. Удаань партиин Яруунын, Зэдын айкомуудай секретаряар хүдэлөө. Эрдэм мэдэсэеэ ходоодоо дээшэлүүлхые оролдожо ябадаг нэн тула 1957 ондо Эрхүүгэй университетэй түүхын факультет заочноор дүүргэе бэлэй.

1958 оной декабрь наһада дүй дүршэлөөр баян болоһон Цырен Батуевич "Буряад үнэн" газетын партийна ажабайдалай таһагые даагшаар томилогдоо нэн. Журналистын хүнгэн бэшэ ажалда оролдосотойгоор хандажа, эдэбхи ехэтэйгээр хүдэлөө. Тэрэ үедэ бэшэгдэһэн, газетын редакторай орлогшо Ц. Бальжинимаевай, партийна эмхиин секретарь М. Нимаевай гар табилгатай характеристикэ дотор иигэжэ хэлэгдэһэн байдаг: "Нүхэр

УГ ГАРБАЛААРАА ШАНГА ХҮН

уг үндэр наһа гэхэ байнаб. Би наһада наһаа дабаан дээрэ Манайхиниие энэ наһа хүгшэржэ эхилдэг гай үбгэд, хүгшэжэ гэшээнь, үбгэн аба - левич, эсэгэ - Семён жымни - Великонидэ на гэгшэд үндэр наһа гурхандаа мордохон нөө ажаһууһан энэ үбгэн абамни 1904 ондо байна. Тэдэнэр бээ махабадтай улад Хүлһөө буутараа, да яба-ябаһаар наһа шыше баһа өөрынгөө гэтэй - Александра таяа үшөөл дорюун жал хэлһээр бди. тэжээхын хажуугаар хүүгэдтэе туһа даа. Бидэ хоёр ой үгэнэн юумэн гэхэдэ, гоон эдээнһээ ондоо

юун байшаха даа, - гэжэ минии үнинэй танил, Барыкино-Ключи һууриной үндэр наһатан Алексей Семенович Клементьев хөөрэнэ.
Алексей Семенович өөрөө, Эсэгэ ороноо фашист булимтарагшадаһаа хамгаалсаһан, 1-дэхи группын инвалид юм. Дайнай эхилхэдэ, Алексей 16 наһатайхан хүбүүн ябаа. Тэрэ үедөө Сэлэнгэ мүрэн дээгүүр пароходоор элдэб ашаа зөөлсэжэ, гэртэхиндээ бага зэргэ туһаламжа хүргэлсэдэг байһан. Алексеин 18 наһатай болохотойнь сасуу 1943 оной январь наһада армида абажархиһан юм. Хүбүүн Эрхүүгэй областьдо оршодог Мальта станци дээрэ сэрэгэй училищида хуража гараад, отделиин командиараар томилогдожо, Баруунай фронт ябуулагдаа.
Дайнай ветеран А. С. Клементьев Польшын, Пруссиин

дайдаар немец фашистнуудтай яһалал дайлагдаһан гэжэ мэдэнэбди. Үбгэн яагаад госпитальдо ороһоноо хөөрөө нэн.
-Нэгэтэ фашистнууд аймагтар ехэ довтололго эхилжэ, окол соо хууһан ябаган сэрэгшэдэй урдаһаа томо-томо снарядуудаар буудажа эхилээ.
Нютагаймнай хүбүүн тэрэ шииганаан соо гар хүлөө таһа буудуулаа. Госпиталь соо мэдээ орожо, зүүн гараа гайруулһанаа ойлогоо бэлэй. Тийхэдэ үрөөһэн хүлэйнгөө гуяһаа доошо баряад үзэхэдэнь хоһон байгаа. Залуу хүдэр хүбүүнэй сэдхэлэй байдалые ойлогоор лэ. Алексей Клементьевые Вильнюстэ, Ураалда, һүүлээрнь Лысва, Чусовой гэнэн хотонуудта аргалаа. Гар хүдөө протез тааруулжа хүүлээд, хори наһатайхан эдир хүбүүн нютагаа 1945 ондо бусажа ерээ бэлэй. Хахад бээтэй боложо ерэнэн

хүбүүгээ угтаһан түрэлхидтэнь хэды гашуудалтай байгаа гэшэб?
Сэрэгшын зүрхэ сэдхэл байгараа хатуужажа, Алексей Клементьев тоо бүридхэгшөөр колхоздоо хүдэлмэрилжэ эхилээ нэн. Һүүлээрнь библиотекарээр, почтые даагшаар хүдэлөөд абаа. Урагшаа наһатай нэн тула жолоошоной курса эрхимээр дүүргэжэ, машина жолоодохо эрхэтэй болоо нэн.
Алексей 1949 ондо фельдшер басагантай хуби заяагаа ниилүүлжэ, баярай жаргалда абтаа нэн.
- Эгээ дуратай юумэмни гэхэдэ, агнуури болонго. Ангуушанай үнэмшэлгэтэйшье наа, ан амитадые олоор хюдахаяа ханадаггүй, холоур зайнгүй, тэрээхэн ой соохоноо агнуури хэдэг хэнби, - гэжэ хөөрэхэдөө, ямар газетэ, журналнуудта дуратайгаа мэдүүлбэ. - Би тэрэ "Охота и

охотничье хозяйство" гэжэ журнал олон жэлдэ захижа уншадагби. Саашань "Огонёк", "Здоровье", "За рулём" гэхэ мэтын журналнуудые мүнөөшье захижа уншаһаарби. Намайе ганса саарна шагаагаад хууна гэжэ бү наһагты. Газаагаа хэхэ ажални дүүрэн юм ааб даа, - гэжэ үбгэн энеэн наһада бээ үмөөрөөд абаха юм, Мүнөө Клементьевтэн хамтадаа найман ашанартай. Ехэ ашань - Андрей энэ намартаа армида мордохоёо байна, харин эгээ багахан Сюзаннань гурбахан наһатай болобо.
Эдэ хоёртой хөөрэлдэжэ, байдалынь хаража хуухадаа, үндэр наһандаа ажабайдалайнгаа утаһые аздаагүй ямар жаргалтай хоёр бэ гэжэ баясаа нэм.
С.ТЮЛЮКИН.

Мэдээжэ композитор, Россин Федерацийн арадай артист,

болоһон байгаа. Тэрэнэй аяар 1949 ондо зохёһон "Колхозой сюитэ" мүнөө хүрэтэр буряад симфоническа хүгжэмэй эгээл эрхим зохёолнуудай нэгэн байһан зандаа. Жигжит Батуевай Б. Майзельтай хамта бэшэһэн "Инаг дуранай түлөө" гэхэн балет Москвада Буряадай искусство болон литературынын 2-дохи декадын үедэ харуулагдажа, тэрэнэй нэрэ бүхы орон дотор мэдээжэ болоо бэлэй. Удаань тэрэ "Ажабайдалай сэсэгүүд", "Гэсэр", "Газарай хүбүүн", "Мүнхэ гал" гэхэн баледүүдэй хүгжэм бэшэһэн юм.

Ж. Батуевай бэшэһэн баледүүдэй дунда "Газарай хүбүүн" гэхэн баледын онсо нуури эзэлдэг. Тэрэ баледэй либреттыг "Гэсэр" эпосэй удахар Н. Балдано бэшээ һэн. Балетмейстер М. Заславскийн табиһан тус балет 1972 ондо Буряад Республикын Гүрэнэй шанда хүртэһэн байна.

Наяад оной һүүл багаар Яхадай "Хутугу сулус" гэхэн уран зохёолой журналда Жигжит Батуев тухай статья бэшэхыемни бэшгээр дурадхаһан юм. Тиихэдээ тэрэ бэшгэ дотороо "яһад композитор Ж. Батуев" гэжэ бэшээ бэлэй. Жигжит Абидуевич 1964 ондо яһад эпосэй удахар зохёогдоһон

арадай инструментүүдэй оркестр саг үргэлжэ гүйсэхэдэг.

Он жэлүүдэй үнгэрхэ бүри тэрэнэй уран бэлиг бүри хурсадана гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Жигжит Батуев һүүлэй арбан жэлэй туршада балет, оратори, симфоническа пьесэнүүдые, олон дуунуудые бэшээ.

"Нангин Байгалаа абараял" гэхэн ораторинь (үгэнь Д. Жалсараевай) республикын хүгжэмэй ажабайдалда ехэ нүлөө үзүүлээ. Мүн тэрэ Буряад Республикын Гимн зохёолгын конкурсно тон һонин аялгатай зохёол бэшэһэн байна. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнда зориулжа, симфоническа поэмэ зохёогоо.

Тэрэ өөрынгөө зохёохы хүдэлмэрин хажуугаар Дандар Аюшеевэй "Сагаан хатан" гэхэн оперын инструментовко хэһэн байна. Ушар юуб гэхэдэ, Д. Аюшеев тэрэ зохёолоо хүсэд дүүргэжэ үрдингүй наһа бараһан юм. Тиигэжэ нүхэрэйнгөө оперодо "ами" оруулжа, тэрэнэй дүүргээгүй зохёолынь буряад хүгжэмэй алтан жасада оруулба гэшэ.

Жигжит Абидуевич хүн шанараараа

ХҮГЖЭМЭЙ ДАЛИ ДЭЭРЭ

Буряад ороной суута композитор Жигжит Абидуевич Батуев 80 наһаяа гүйсэбэ. Тэрэнэй ёһотойл арадай хүгжэмшэнь байһандань бидэ үнэн зүрхэнһөө этигэнэбди. Ушар юуб гэхэдэ, тэрэнэй дуунууд үни заяанай жэлхэни арадай болонхой. Буряад арадай дууч гэжэ һанан гэхээп, тэрэһини Россин, Буряадай, Яхадай арадай артист, композитор Жигжит Батуевай дуун байжа байха юм.

Жигжит Абидуевичай бэшэһэн баледүүдэй, симфоническа пьесэнүүдэй, дуунуудай аялга хүгжэмьнь айхабтар гоё уялгатай байһаараа онсо илгардаг. Тэрэнэй зохёһон хүгжэмэй бүтээлүүд буряад арадай ёһор, дуунай аялганаа эхилэ абажа, улам саашань гүнзэгүрүүлһэн байдаг.

Жигжит хүбүүн бүри бага наһанһаа хүгжэм дуунда дуратай һэн. Эгээл тиимэхэ тэрэ Улаан-Үдын хүгжэмэй училищи дүүргээд, Свердловско консерваторидо һурахаяа ороһон байна. Тэрэ консерваторидо дүүргэжэ ерээд, багшалаа, удаань духовой болон арадай оркестрүүдые ударидаа, Буряадай оперо болон баледэй театрта дирижероор хүдэлөө. Хэды тиигэбэшье, тэрэ гол ажалынгаа хажуугаар зохёохы ажалаа нэгэшье үдэр орхёогүй.

Дуунуудые, хатарнуудые, хатар-лүчнай сюитэнүүдые бэшэжэ эхилээд, удаань томото хүгжэмэй зохёолнуудые бэшээдэг

либреттэ дээрэ "Чурумчуку" гэжэ балет зохёогоо һэн. Тэрэ баледын хорёод жэлэй туршада Яхадай хүгжэмтэ драмын театрта харуулагдажа, хойто республикын хүн зондо тон һайшаагдаһан байна. Тэрэ балет бэшэхын тула Ж. А. Батуев яһад арадай дуунуудай аялга, арадай аман зохёол болон ёһо заншалнуудые шудалһан юм. Эгээл тиихэдэнь яһад арад тус хүгжэмые оорынгөө шэнгээр утган абаа бшуу. "Чурумчуку" гэхэн балет театрай тайзан дээрэ хэдэн зуугаад дахин харуулагдаһан байна. Үнгэрэгшэ жэлдэ тус зүжэгэй анха табигдаһаар 30 жэлэйн оёе тэмдэглэгдээ һэн. Тиихэдээ тэрэ баледтэ яхадай табадахи үсын хатаршад хабаадаа бэлэй. Мүн Ж. Батуев "Сагаан толгойто тохориюнуудай гол" гэхэн нэрэтэй үшөө нэгэ яһад балет, симфоническа пьесэнүүдые хойто зүгэй республикада зориулжа бэшэһэндинь, тэдэнь арад зоной дунда тон ехээр һайшаагдаа бэлэй.

Мүн Жигжит Батуевые Хальмаг орондо һайн мэдэхэ юм. Ушар юуб гэхэдэ, тэрэ Хальмагай "Джангар" эпосээр бэшгэдэһэн баледэй хүгжэм зохёһон байна бшуу.

Композитор баледэй хүгжэмһөө гадуур симфоническа болон камерна хүгжэм, кантата болон дуунуудые зохёодог гэшэ. Мүн тэрэнэй зохёһон сюитэ, рапсоди, марш, фортепьянна пьесэнүүдые Буряадай

ухаатай сэсэн, һайхан сагаан һанаатай, хүн бүхэндэ туһа хэхые оролдожол ябадаг юм. Тэрэ хүгжэм зохёохо дуратай залуушуулые ходоодоо дэмжэдэг зантай.

Суута композитор олон удаан жэлэй туршада хүүгэдэй хүгжэмэй һургуулида, П. И. Чайковскийн нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищиде, Буряадай хороовой бүлгэмдэ, гүрэнэй филармонидо, буряад арадай инструментүүдэй оркестртэ хүдэлөө. Тэрэ республикынгаа Композиторнуудай холбооний харюусалгата секретаряар, правленийн гешүүнээр, хүгжэмэй фондые даагшаар хүдэлһэн байна. Мүн Россин Композиторнуудай холбооний ревизионно комиссида һунгагдаа һэн. Тиимэхэ тэрэ Буряадай Композиторнуудай холбооний хүдэлмэридэ саг үргэлжэ туһа хүргэдэг байгаа.

Мүнөө үедэ сууга композиторайнгаа 80 наһанай, зохёохы ажалын 60 жэлэй ойнуудые тэмдэглэжэ байхадаа, Буряад ороной хүгжэмдэ дуратайшуул хүндэтэ Жигжит Абидуевичтаа ута наһа, удаан жаргал үрезнэ!

О. КУНИЦЫН,
Зүүн Сибириин соёлой болон искусствын академиин профессор, Россин, Буряадай искусствын габьяата ажал ябуулагша, Буряад Республикын Гүрэнэй шангай лауреат.

ҮБЭЛЭЙ ҮДЭШЭ (уянга)

Ханхинама жабартай хүйтэн үбэлнай харгыдаа юундэ нобшороо юмдаа. Хэжэнгымнай дайда утынгаа нойрто абтахал гээд, хүхэ номин огторгой дороо эһнээлиэ, эхынгээ һүндэ садаад хэбтэһэн хүүгэн мэтэ тэниглэнээр энеэбхилнэ. Һэбхээн үндэр ууламнай, дүхэриг залгаа хяранууднай һажанхай, шэнхинүүр гол горходнойшые нойрсонхой. Нута тохойнууд, тала дайда аяшаранги дуурана.

Уулын оройн һэбшээншые, огторгойһоо ордоһолдог һалхиншые сагай эрьсэ соо төөришөөд юм гү, хүбэнэг хүнжэлдөө орёолдоһон ой модод, шугы бургаһад соошые хон-

жэн. Теэд энэ юун бэ? Хаанаһаа уянга дүүрэн хүгжэм аалихан, номгон энэ байдал үлгэдэн соностожо эхилбэб? Энээхэн үзэгдэлые ойлгожо ядан, сэдхэлни үншэн хабһанай оёорһоо мээхэй хилбархан нэрбэгдэн, хүлгэжэ захалхадаа яаба гэшэбэ?

Аалин намдуу, жэгтэй һонор байгаалин энэ аглагта хүмүүни үринэрэй һайхан заяанай бүридэхэ мүшэтэ хүгжэмөө ороноймнай тэнгэринэр эхилбэ хаяа?

Тогоон шулуун дүнзэтэй, тут үндэр һэбхээмнай тэргэд һарын толон соо одо мүшэдэй уяхан хүбшэргэйн уянга хоймор

таладаа урижа, үнэр баян үринэрэйнгээ сэдхэл ариудхан байһан шэнги.

Шантуурга хадатай Шаана-Үбэрнай, аршаан эхитэ Аса-Шэбэрнай, эдлинхэн эрьетэй Эдэрмэг, буурал баабайта Больдируумнай, Сагаан-Хушуумнай, Тэндит, Шаралзамнай, Шаазгайн Үүр, Мантаан - олон бууса нотагууднай үлгын дуунай энэ уянга дууряалсан байнал.

Хүлээсэтэй зангаар амиа даран агшан зуура зогсожо, мүшэдһөө бууһан эгүүридэ мүнхэ хүгжэмэй долгин соо хүн түрэлэй эрдэни бээ олоһондоо баясан, дээдын тэнгэринэрэй үршөөһэн дэмбэрэлтэ үүсхэлдэ

зальбараял.

Сансарта юртэмсын ууга соо эрьелдэжэ, сая жэлүүдэтэ үйлын үри эдлэжэ ябаашье һаа, агуу хүгжэмэй мүшэн туяа сэдхэлдээ буулгажа, бүгэдэ амитадай баясхаланта орон тээшэ тэгүүлхын түлөө, эгэршэгүй зоригой оюун бэлигэй, дуһалаар бултанай сүршөөгдэхын түлөө, ирагуу дуунуудай шэдитэ аялга ерээдүй үенүүдэй зүрхэндэ эдэлүүлхын түлөө үргэһэгүй сэлмэг һүнинүүд энээхэн наһандамнай үргэлжэлжэ байхань болтогой!

М. БАТОИН.

Дансаран Доржогутаба

АРАДАЙМ ГҮННӨӨ ЕРЭН ЮМ

РСФСР-эй арадай композитор Ж. А. Батуев Эрдэниин үнгөөр (ДУУН) Эртэнэй дуута холонгын хүрээ - татуу

һонорхон торгон тэ Жигжит Абидуевич Жэнхэни сагта тү

Хүлгөөтэ гушаад о Хүсөөтэ, Шаана, Э Эрдэмэй холын зам Эхиел татаа гэлэ Онсохон хурса хүб Оюутан болоод ош

Үгдэһэн Буряад оро Үндэһэн дууень хал Дээрэлэ хайра - зү Ленинэй орден баг Соёлой үндэр харг Солотой алдар оло Түүхэтэ орон Саха Түрүүшын балет но Одого дууша Хал Оперын хүгжэм зо Абыастай оюун ба Арадайм гүнһөө ер

1) Хүбүүднай - Гуша

богоһо дээрэлээ залуушуулнай Улаан-һурахаяа ошоһон юм. Дээдэ-Хэжэнгэһээ (Жеорхэ) түрүүлэн Ч.Н. эхи татан гаража, теа хүгжэмэй училищиин алхаһан юм. Тиин т һураха дуратай залуу суглуулха зорилгот нотагаа ерэхэн гэхэ. Ж. Батуев, Д. Донда Гончикова, С. Рабса Цыбэнов болон бусад залуура Улаан-Үдэ ошоһон юм. Эдэмнай искусствын болонхой агша.

Михаил БАТО

Ж. А. зориулаг

ЭДЭРМЭГ НИС (ДУУН)

Эрдэниин үнгөөр Эдирхэн наһан

Эжэлхэн нүхэд

Элдинхэн гайдань

Хүхюун зугаа гэлэ

Хонгор нотаг Эд

Эсэгийн тоонто

Энээхэн наһан са

Үүринэр олон

Улгэнхэн гэлхэй

Дорюун дуугаар

Дуулим нотаг Эд

Дүхэриг олон нүх

Дурасхаал һайхан

Харанхы һүниин

Хожомой сагай д

Үлгэдөөрэй эдир

Үлзы нотаг Эд

Буряадай Гүрэнэй шангай лауреат Ж. А. БАТУЕВАЙ 80 наһанай ойдо

Жигжит Абидуевич, энэ намартаа 80 наһанай эхнэр, холоһоо хабхарахан үнэтэй байнат. Инимэ үндэр эдлээд, үнээшье гүй, шүдээшье гүй, шанга угай хүн үйт?

Мэрхүүл юм ааб даа. Эсэгийн буянгаар элгээшье. Хээтэймни Дымчин Абидуевна энхэй, хара үнэтэй хуужа байна. Юун инат, гээд өөрынгөө агаханаар тоолоһон миһэрбэ.

Энэ нютагай зон хадаа дай яһала тухайлха галтерай хоёр нарын дүүргээд, Шанаадаа э байһан аад, яагаад шэн болоһонтой байна.

Эггээ хураашни бэшэ. "Первомай" ой бухгалтер байтараа,

1932-33 онуудай үе хэн ха. Тиин Цыден Галсановай үгэ дээрэ "Жаргал" гэжэ дуу бэшэжэрхибэб. Тэрэ дуумни яһала урагшатайгаар тарашоо хэн.

- Аа, тэрэ "Басагадууд, хүбүүдүүд сугларжа, барандаа хүхюүтэй наадаа" гэжэ үгэнүүдтэй дуун гү даа. Тэрэ дууе миниишье үетэн нилээн лэ дуулалдаһан байнабди. Ехэхүхюун, огсом дорюун аялгатай дуун бэлэй. Тиихэдээ "Жаргалтай" жара гаратай дуун болоно гэшэ гү?

- Ная Хэжэнгэдэ үнгэргэгдэһэн ёһолол дээрэмни "Жаргалтай" хэдытэй гэшэб?" гэжэ нэгэн асуугаа хэн. Тооложо үзөөд, 62-той гэжэ харюусааб, нютагаархин яагаа адли асуудал табина гэшэбга? - гээд энехэдэнь, дун сагаан жэжэхэн шүдэнүүдынь атаархамаар ялалзан байна

й хөөрэлдөөн

ТОО БУРИДХЭГШЭНӨӨ ЭЛИТЭ ХҮГЖЭМШЭН ХҮРЭТЭР

а хураха дурамни Улаан-Үдэ ерэжэ, ствын техникумдэ н хүнби. Тиигэжэл эй замда гараалби даа. Доошье техникумүүд бэшэ аал, юундэ тэндэ ороһон бта?

Тэни Тэндидэй-Адагай эй хургуулиие 1 жэл ргээд, Хориин 7 жэлэй лида гүрэнэй гүйсэд ага дээрэ хураһан Тэндэ Иннокентий Дович Дадуев гэжэ ай байгаа зомди. Тэрэл намайе эгээл түрүүн тэй танилсуулһан, а, балалайка дээрэ улжа хургаһан лэ даа. Өөрөө хуур, лимбээр га наадажа хураһан б. Энэ хүниие мүнөө хүгжэмшэнэй замда ан түрүүшымни багша тоолодог хүм. Тэний Гавриловичай заяандамни даагүй наа, театрай болоһон байха хэн

никумдээ (һүүлдэнь ально-хүгжэмэй шичи болгодоо хэн) да байхадаа, дуудай аялга бэшэжэ даг болобоб. Энэмни

хэн.

- Жигжит Абидуевич, 1940 ондо СССР-эй Композитор-нуудай холбооной гэшүүндэ абтаһан байнат. Нэрэ түрэтэй боложо захалһан байгаа ёһотойг. Хэды багтаа томохон зохёолнуудга ороо хэмта?

- Гэшүүн болоходоо, нилээд далижагдаа юм ааб даа. Симфоническа, духовой, арадай инструментнүүдэй оркестрнүүдэй гүйсэдхэхэ зохёолнуудые яһала олон бэшэгдээ гэшэ. Гэхэ зуура нэгэ хирэ дуу, хатарай "Байгал" ансамблиин уран найханай хүтэлбэрилэгшэ байхадаа, хатарай хүгжэм бэшэдэг байгаа. Нилээд дүршэлтэйшье болооб.

Тэрэ үедэмни Дандар Аюшеев Бау Ямпиров хоёр оперо бэшэжэ эхилһэн байгаа. Тиигээ хадань эдэнэртэй хабирсалдангүй балет бэшэжэ туршаха гэжэ бодоо бэлэйб. Энэ зүб зам байгаа бэшэ аал даа.

- Түрүүшынтай балет юун бэлэй?

- "Во имя любви" гэжэ балет. Линховин Заславский хоёрой либреттэ дээрэ Москвагай композитор Майзельтай энэ баледэй партитура бэшэгдээ хэн даа.

- Зай, нигээд лэ ямар баледүүдые бэшэжэ эхилһэнтай мэдээжэ. Яагаад Яхадай АССР-эй искусствын габьяата хүдэлмэрилэгшэ болоһон тухайгаа хөөрөжэ үгыт?

- Хоёрдохи декадын һүүдээр, 1962 ондо Яхадһаа урилга абааб. Нэгэдехеэр, урйулаад байхада, урматай хэн. Хоёрдохеор хадаа, айдаһан хүрбэ. Намһаа урда тээ тэндэ нэгэ-хоёр балет табигдаад, урагшаа ябадаггүй, харагшад дахинаа ерэдэггүй хэн ха. Тиимэһээ зүрхэ алдамаар байгаа. Тиигэбэшье яхад арадта тухалха дуран буляа бэлэй. Яхад арадай аялга дуу, хатар, аман зохёолыень мэдэхэ, хураха шухала болоо. Зорихоноо бээлүүлхын тулада 2-3 нараар өөрынгөө үүсхэл эдэбхээр Яхад орон орожо, зонийн дунда ороо хэм даа. Хүгжэм шэнжэлэгшэ шэнгээр ябажа, хатаршан мэтэ хатара хатаралдаһаар, олон юумэндэ хураа, ойлгоо, хадуугаа хүн бээб. Эсэсэй эсэстэ "Чурумчуку" гэжэ балет бэшээд, 1964 ондо табюулаа хэм. Тэрэмни ехэ найнаар угтагдажа, мүнөөшье болотор урагшатай ябадаг лэ даа. Үндэн театрай репертуарга тэрэмни батаар оронхой. Энэл баледэй түлөө Яхад АССР-эй искусствын хүндэтэ нара зэргэдэ хүртэһэн байнаб. 1977 ондо тэрэ балет 250-дахяа харуулагдаһан намтартай юм. Гурбан үеын хатарашадай уулзалга болоо бэлэй. Ойн баярай тэрэ спектакльда уригдахадаа, "Яхад АССР-эй эрдэм болон соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ" гэхэн хүндэтэ тэмдэгээр шагнагдаа хэмби.

- Жигжит Абидуевич, үшөө хальмагуудтаа тухалһан байна гүбта даа? - "Жангарнай" яагаа юм.

Нэгэ шуһанай, нэгэ яһанай шахуу зон хадаа зоболонгүй хүнгөөр бэшээ хэм. Дуунуудынь монгол, буряадай дуунуудтал адли аад, хатархань Хойто Кавказайхидай ха юм. Тэрээгээрэ тон һонин байгаа бэлэй.

- Бараатайхан, томохон зохёолнуудые бэшэдэг болохолоороо, Жигжит дуугаа хаяа гэлсэдэг хэмнай. Тэрэ үнэн гү?

- Хаяашье гэжэ яахаб даа. Арай тиимэ бэшэ. Юрэл сүлөөгүй, ажал ехэтэй болоо хэмби. Тиигэбэшье патриот удхатай дуунуудые бэшэхытэй байгаалби даа. Жэшээлхэдэ, "Парти тухай дуун". Ойн баяраймни үдэшэ дуулагдаха ёһотой.

- Табиад-жараад онуудаар нютаг нугаартнайшье "Колхозой сюитэ" гэхэн үгыле Танай нэрэ болгоһон шэнгээр хөөрэлдэдэг бэлэй. Минии шагнахада, хүгжэмынь ехэ найхан агша... Зүгөөр хатарха дуран хүрэдэг бэлэй.

- Тэрэмни эгээ түрүүн, "Колхозой хайндэр" гэжэ нэрлэгдээ хэн. Мүнөө бодоходомни, дуунһаа баледтэ орохо замаймни түлхиур болоһон байгша. Буряад арад дуу дуулаад хуудаггүй, баһа хатардаг, нугардаг ха юм даа. Арадай хатарай маягые симфоническа хүгжэмөөр харуулха гэхэн хэдэлгэ байгаа. Тиимэһээ дуун хатар хоёр нэгэдэнхэй юм. "Колхозой сюитэ" эгээ түрүүн 1950 оной зун оперно театр соо гүйсэдхүүлхэдээ, өөрөө хүтэлбэрилөөгшэ бэлэйб. Тэрэ гэхээр аяар 45 жэл үнгэршээ гэшэ гү?

- Тэрэһэн гараһан Хэжэнгэ нютагаа хэр зэргэ алдаршуулаа гэшэбга?

- Балет бэшэхэ бэшэш даа. Дуунууд олон юм ааб даа.

- Жигжит Абидуевич,

хүндэтэ нэрэ зэргэ, шагналуудтай олон байна даа. Эгээл үнэтэйн Ленинэй орден юм бээ. Хээээ абаа бэлэйт даа?

- Энэмни түүхэдэ орохоор орден юм Ушарынь гэхэдэ, М. Горбачевой һүүлшынхиеэ гараа табихан эгээл һүүлшын орден намда тудан байдаг лэ даа. (Автор - 1991 оной январийн 21-дэ СССР-эй Президент М. Горбачевой гараа табиханиие үнэмшэлгэ дээрэнь харабади).

- Ная хүрэн Танһаа энэ мүнөө юу хэнэбта гэжэ асууха баатай болоноб. Хүлисэнэ бээт.

- Яаха хэм бэ. Энэ зундаа яһала һайн ажаллааб. Духовой, симфоническа оркестрнүүдэй гүйсэдхэхэ хүгжэмүүдые бэшээб. Декабриин 15-да түрүүшынхээ шагнахат даа. Харин декабриин 13-да нам тухай теле-дамжуулга болохо. Хараһан, шагнаһаншье байжа болохот.

- Жигжит Абидуевич, һайнта даа. Ойн баярайтай үндэр хэмжээндэ үнгэрхыень хүсэнэб.

Вера ТОКТОХОЕВА, журналист.

Доро хэлэхэ үгэ: Буряадаймнай элитэ композитор Ж. А. Батуев Елизавета Тимофеевна нүхэртээ аяар 53 жэлдэ эбтэй эетэй ажаһуугаад байна. "Хоюулаа хамта хүгжэмэй училищидына хураа хэмди. Хүгшэмни түрүүшын ондо шагнаад, зүбшэл заабари үгэдэг, эгээл шанга, эгээл тухатай нүхэрни" гэшэ гэжэ композитор тэмдэглээ хэн.

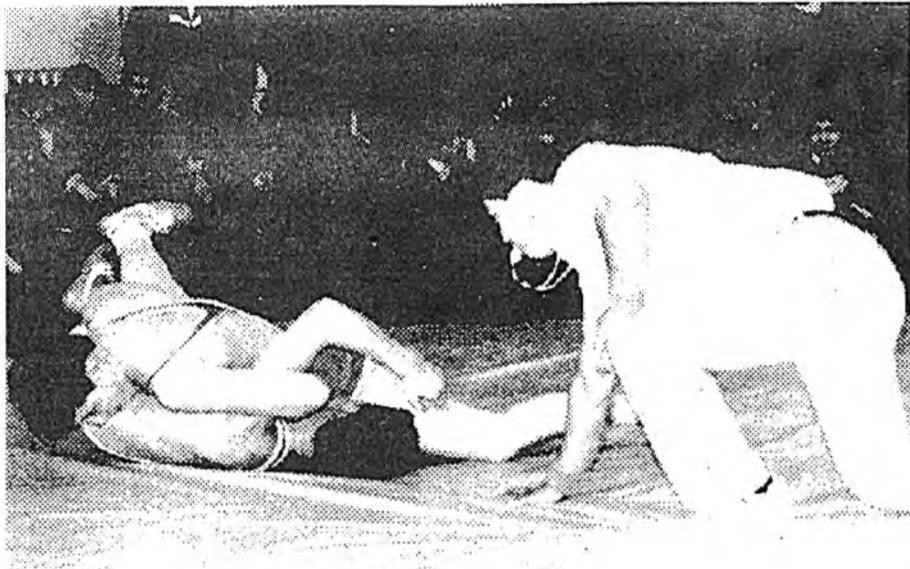
ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Ж. Батуев, Тувагай композитор Шаргал Оол. Б. Б. Ямпиров, Марийн композитор Я. Эшпай, Ж. Батуев.

(Булынь альбомһоо абтаба).

Барилдаан

“ГЭСЭРЭЙ” БААТАРНУУДАТ СОЛО ДУУДАА

Россин кубогта хүртээн, Хитадай Арадай Республикын Үбэр-Монголой автономито районой түб Хүх-Хотодо үнгэргэгдээн уласхоорондын мурьсөөндэ илажа гарахан байха юм. Теэд мүнөө хэдэхэн секундын үлөөд байхада, ханаагаа амаржа, профсоюзудай командын түлөөлэгшэ Лев

Дүрэ буялдалгын болон буряад арадай бүхэ барилдаагаар “Абай Гэсэр” гэжэ уласхоорондын мурьсөөн Олимпиин халаанай спортивна комплексн байшан соо болобо. “Бурятия” газетын редакциин, Буряад Республикын Залуушуулай хэрэгүүдэй, аяншалгын, физкультура болон спортын комитедэй, “БАТ АТД” гэжэ акционернэ бүлгэмэй хамтаараа эмхидхэнэн энэ мурьсөөн “Гэсэрэй” 1000 жэлэй ойдо зориулагдахан хэмжээ ябуулгануудыг түгэсхэн байх юм. Тиихэдэ бэсын тамирай энэ танхимыг түгэс хайнаар забарилжа, дулаагаар хангахан “Дарханивестстрой” гэжэ барилгын фирмэ (генеральна директорын Даша Дамбаевич Дашицыренов) мүнэ спонсор боложо, мүнэ зоорээр тулалхан, тусхай шангуудыг тогтоохон байгаа. Дүхэригхөө дүхэригтэ шалгара шалгарнаар, илажа гарахан барилдаашадыг “Гэсэрэй” баатарнууд гэжэ нэрлэхэдэ, алдуу болохогүй. Ушар иимэхэ тэдэнэртэ магтаал соло дуудай!

дүрөөрөөшье яаха аргагүй булигдаба. Хүүгэдэй спортын 7-дохи нургуулин нурагша Жаргал Намдаков гурбадаху нуури эзэлэ. 52 килограмм. Манай республикын бэлэгтэй бэрхэ барилдаашад Сергей Замбалов, Дугар Жамсуев гэгшэдэй мурьсөөндэ хабаадаагүйшье хаань, хаял хада 20 гаража ябахан залуу хүбүүдэймнай аха нүхэдөө халажа абахын тула эдэбхитэйгээр нуралсал хорилго хэжэ байхыень хибэс дээрэ болохон туладанууд элирхэйлэн харуулаа. Улаан-Үдын гарнизонной сэрэгэй алба хаагша, спортын мастер Николай Балтаев бар хүсөөрөө бултанһаа булюу байба. Түгэсхэлэй уулзалгада Константин, Хангаловтай барилдахада, 10:0 тоотойгоор диилэжэ, сугларагшадай халуун алыга ташалгаар угтагдаа. Буряадай багшанарай институт дүүргээн спортын мастер Максим Молонов (“Динамо”) энэ жэлдэ яһала ехэ амжалта туйлаа. Тэрэ

Бардамовта 2:3 тоотойгоор шүүгдэшоо. “Россин эдир наһан” гэжэ спортын бүлгэмэй түлөөлэгшэ Юрий Дашинимаев хүрэл медаляар шагнагдахан байгаа. 62 килограмм. Буряадай гүрэнэй университетэй оюутан спортын мастер Баатар Нимаев 19-тэй боложо ябаашье наа, ехэ ехэ мурьсөөнүүдтэ шалгаржа, яһала мэдээжэ барилдаашан боложо ябанхай. Энэ жэлдэ тэрэ залуушуулай дундаһаа Россин чемпион болохон, хаяхан Турциин нийслэл Анкара хотодо болохон уласхоорондын ехэ мурьсөөндэ амжалта туйлажа, мүнгэн медаляар шагнагдахан байгаа. Эгээл тиимэхэ энэ шэгнүүртэ педагогикын эрдэмэй кандидат, спортын мастер Кирил Балдаевай нурагша илажа гараха аабза гэжэ сугларагшад ханаханшье байха. Зүгөөр Россин армийн сэрэгэй алба хаагша, спортын мастер Жамса Ахамажапов дүрбэдэхэ минутада нүгөөдээ нюргалдуулан

унагаагаа. Буряадай гүрэнэй университетэй оюутан Сандак Цыденов, хүүгэдэй спортын 7-дохи нургуулин нурагша Петр Гульжэв удаадаху нууринуудта гараба. Манай сууга бүхэ Борис Будаевай барилдааг байхан 68 килограммай шэгнүүртэ мүнөө дээрээ тэрэниие халажа абахаар хүн үшөөл үгы байна гэжэ тэмдэглэлтэй. Нүүлэй үедэ хайн талаяа харуулан Очир Дамдиной мурьсөөндэ хабаадаагүй байхан дээрэнэ манай шэнэ университетэй оюутан, спортын мастер Сергей Жамбалов шалгаржа, “Абай Гэсэрэй” шанда хүртөө. Саашанхи хоёр шэгнүүртэ спортын мастернууд Валерий Шагжитаров, Баяр Жаргалов гэгшэдтэй ана-мана тулалдаха бүхэшүүл оддогоүй. Н.Норбосамбусев, Р.Бидогасев, А.Балданов, А.Гармаев гэгшэд шангай нууринуудта гараба. 90 килограмм: Үнгэрэгшэ зун “Гэсэрэй наадануудта” зориулагдахан Сурхарбаанда абарга бүхэ гэгдэжэ, хүнгэн автомобиляар шагнагдахан Мүнхэ Мункожаргалов бүхы уулзалганууда болзорхоонь урид дүүргээн байгаа. Хүндэшэг болон хүндэ шэгнүүрнүүдтэ Зүүн Сибириин технологическа университетэй оюутан, спортын мастер Олег Болонев, Монгол ороной командын гэшүүн, үндээн арадайнгаа барилдаагаар наһан бүхэ гэжэ алдаршахан Чүлтэмьин Мүнхтогтох гэгшэд бар хүсөөрөө булюу байжа, түрүү нууринуудыг эзэлбэ. Илагшадта модальнууд, Хүндэлэлэй грамотанууд,

спонсорнуудай тогт бэлэгүүд - спортын хуб мүнгэн шангууд барюу Бүхэ барилдаагаар шэгнүүртэ үнгэргэ мурьсөөндэ сп мастернууд Максим М Жамса Ахамажапов, Жаргалов, Чүлт Мүнхтогтох гэгшэд Хэжэнгийн аймагай ажахын предпритийн тогтоохон тусхай шан эрье хонидто хүртэбэ. “Абай Гэсэр” мурьсөөнэй эрхим барилдаашан Ж Ахамажапов, эгээл хайхан арга дүр барилдаашан Вал Шагжитаров, эрхим тренер Валерий Николай Иванов, бэрхэ суд Алексей Цыренов, Влад Пильчинов “Бурятия” та 1996 оной түрүүшын жэлэй түлөөлөгүй зал шагнагдахан байна. Б-М.ЖИЖИ ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: тулалдаанай үе, килограммай шэгнү шалгарагшад (зүүн Сандак Цыденов, А Ахамажапов, Баатар Н дэлхэйи чемпион Борис оорын барилдагач шэгнүүртэ шалта туг Сергей Жамбаловта барюулжа байна. Ц.ЦЫРЕНЖАПОВАЙ

Энэ жэлэй мурьсөөндэ манай республикын барилдаашадаһаа гадна, Агын автономито округой, Монгол ороной түлөөлэгшэд хабаадаба. Эгээл хүнгэн шэгнүүртэ спортын мастер Александр Бельков залуу хүбүүдхэ шангахан шалгалта абаа. Буряадай хүдөө ажахын академиин оюутан, 18-тай спортын мастерта кандидат Намсарай Тыпшев найман наһаар дүү байхан дээрэнэ хаба шадалаараашье, арга

Хайрата өсгөлн-партийн ажалай ветеран Очир Потельхон БАДМАЕВАЙ наһа барахан ушараар Республикын Журналистнуудай “Буряад үнэн”, “Бурятия”, “Бурятия”, “Огни Куруу газетэнүүдэй редакци коллективүүд “Огни Куруука” редактор байхан, мүнөө “Буряад газетын тусхай корреспондент Г.О.Бадмаевта, бүлээн, түрэл гүнзэги шаналаал гашуудалаа м Декабриин 16 да 12 сарһаа Г нэрэмжэтэ үйлэсн 81-дэхи гэрэл байрһаа хүдөөлүүлгэдэхэ.

Эмхидхэн байгуулагшад - Буряад Республикын Президент, Арадай Хурал болон Правительство

<p>Редакторай орлогшо С.Д. РИНЧИНОВ.</p> <p>РЕДАКЦИОННО КОЛЛЕГИ: ДАШЕЕВА Г. Х., ДОНДОГОЙ Ц. Ц., ЖИЖИПОВ Б-М.Ж. (харюусалгата секретарь), НИМАЕВ П. П. (редакторай орлогшо), ОЧИРОВ С. Д., ПИНТАЕВ В. И. (хэблэлэй директор), ЦЫРЕНДОЖИВЦ.Б. (редактор), САМБЯТОВА Т.В.</p>	<p>Манай адрес:</p> <p>670000, Улаан-Үдэ, Каландаришвилиин үйлэ, 23, "Буряад үнэн" газетын редакци.</p>	<p>Газетэ хэблэлэй 2 хуудалан хэмжээтэй. Индекс 50901. Хэлэг 4327. Хэблэлдэ тушаагдахан саг 17.00.</p>	<p>Буряад Республикын республиканска типографида газетэ хэблэгдээ. Директорайнь телефон: 2-40-45. Б-0079-дэхи номертойгоор бүрихэдэ абтанхай. Заказ №237.</p>
<p>Редакциин телефонууд: редакторай - 2-50-96, приёмнын - 2-54-54, редакторай орлогшонорой - 2-68-08, 2-62-62, харюусалгата секретарини - 2-50-52, секретаринадай - 2-60-91, таланингийн-политическэ - 2-55-97 (даагшань), 2-61-35, 2-56-23, социально-экономическа - 2-64-36 (даагшань), 2-63-86, 2-61-35, 2-67-81, соёлой, эрдэмэй болон нургуулинуудай - 2-57-63, олонингийн хүдэлмэрини ба мэдээсэлэй - 2-54-93, (даагшань), 2-34-05, 2-69-58; орнуулгын - 2-67-81; корректорнүүдэй - 2-33-61, компьютерна түбэй - 2-66-76. "Бурятия" хэблэлэй телефонууд: директор - 2-49-94, бухгалтери - 2-23-67, вахта - 2-67-95, 2-67-05.</p>			